

การกำหนดนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
จากท้องถิ่น : กรณีประเพณีปอยส่างลอง (บวชลูกแก้ว)
จังหวัดแม่ฮ่องสอน

The Policies to promote cultural tourism by
local tradition Poi Sang Long (ordination)
Mae Hong Son Province

หยีฟาง แซ่ฟาง

Yeefang Saefang

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Graduate School, Western University, Thailand.

Email: f.2514fang@gmail.com

Doi : 10.14456/jmcupeace.2016.53

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมของชุมชน และเปรียบเทียบกับกระแสวัฒนธรรมประเพณีความเชื่อ ค่านิยม ที่เกิดใหม่ในชุมชน 2) เพื่อศึกษานโยบายที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและก่อให้เกิดวัฒนธรรมใหม่ทางสังคม 3) เพื่อนำเสนอผลของการวิจัยต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการนำไปปฏิบัติให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสังคม ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) ประชากร หรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร และผู้นำชุมชน จำนวน 26 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากับผู้ประชากรในพื้นที่ การสังเกตปรากฏการณ์ในพื้นที่และเอกสารที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา และเชิงอธิบาย

ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม เป็นวิถีของท้องถิ่น ดังประเพณีปอยส่างลอง (บวชลูกแก้ว) เป็นประเพณีตามธรรมเนียมชาวไทยใหญ่ ที่มีความเชื่อว่า กุศลแรงกว่าการบวชพระ จัดให้มีขึ้นในช่วงเดือนมีนาคม-เมษายน ตรงกับปิดเทอมฤดูร้อน โดยชาวบ้านจะ

ตกลงกันกำหนดวันให้ลูกหลานได้บวชเรียนพร้อมๆ กัน นับเป็นค่านิยมที่ดี โดยผู้ที่บวชเณร จะมีการแต่งกายด้วยเครื่องประดับมีค่าอย่างสวยงาม และประกอบพิธีบวช ส่งผลให้รัฐตระหนักถึงความสำคัญ ส่งผลให้เกิดนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สู่ท้องถิ่นจากส่วนกลาง จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เมื่อกิจกรรมทางประเพณีกลายเป็นวัตถุ癖ในการท่องเที่ยว รูปแบบของกิจกรรมตามแบบเดิมของท้องถิ่น มักจะถูกปรับเปลี่ยนไปเพื่อให้เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมประเพณีมิใช่มีเพียงชาวบ้านหรือคนในชุมชนเท่านั้น หากแต่มีหน่วยงานและองค์กรต่างๆ เข้ามาร่วมด้วย ซึ่งมีผลทำให้ต้องมีการปรับระบบการจัดการดำเนินงานเสียใหม่ และระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชนได้รับความกระทบกระเทือน ในความเห็นของคนในท้องถิ่นมองรัฐเป็นเจ้านาย ซึ่งเป็นการทำลายระบบความสัมพันธ์ทางสังคมแบบเดิมหมดไป นับว่าเป็นผลสะท้อนที่ชัดเจนที่ปรากฏต่อสังคม

คำสำคัญ : นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว, วัฒนธรรม, ปอยส่างลอง, แม่ฮ่องสอน

Abstract

Research aimed to 1) study traditional culture of community and compared with the cultural trend, beliefs, values emerged in community 2) study policies affected to cultural change and emerged new culture in society 3) present research to related agencies for any further implementation complied with society. The research method was Qualitative Research Methodology. Research populations were executives, community leaders for 26 persons. Research tools were in-depth interviews, discussion with the local population, phenomena observed in the area and related documents.

Data analysis was content analysis and descriptive analysis. The result showed the traditional culture affected way of living within community such as Poy Sang Long tradition (Festival of the Crystal Sons Ordination). Villagers believed that men shall gained merit more than general ordination. The festival will be held during March – April or summer break of each year. Villagers shall setup the ordination for their sons in the same time. This is the good values; their sons shall dress with precious ornaments beautifully. Therefore, the state recognized the importance, resulted in eco- tourism promotion from central government to local government. Since the traditional events became tourism material, the format of the traditional activities had been adjusted to impress tourists. Many related agencies and organizations have joined with the festival to contribute good events. Therefore, it needed to adjust the management system. The relationship among community members had been affected due to villagers has seen government as master which destroyed the traditional social relationships. This was the obvious reflection to such society.

Keywords: Tourism promotion policy, Culture, Poi Sang Long, Mae Hong son

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นภาคธุรกิจที่สำคัญของสังคมโลก เมื่อปริมาณนักท่องเที่ยวได้เพิ่มขึ้นจากการเดินทางท่องเที่ยวไปในที่ต่างๆ ทั่วโลก ในทุกฤดูกาลอย่างต่อเนื่องตลอดมา จนทำให้การเดินทางท่องเที่ยวกลายเป็นภาคธุรกิจหนึ่งของสังคมที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของผู้คน และเกิดธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวตามมาอีกหลากหลายสาขา แต่ละประเทศทั่วโลกได้ให้ความสำคัญและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นโดยไม่ต้องทุ่มเทงบประมาณที่สูง หากแต่อาศัยแหล่งธรรมชาติแต่อาจมีบางประเทศที่มีการพัฒนาขึ้นมา นานาประเทศต่างได้เล็งเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในการสร้างรายได้ให้กับประเทศของตนอย่างมหาศาล รายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวของไทยและชาวต่างประเทศก่อให้เกิดการหมุนเวียนของการใช้จ่าย ซึ่งจะตกอยู่ในหลายกลุ่มอาชีพช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับสังคมทั้งระดับชุมชนท้องถิ่นและระดับประเทศ (ฉันทิช วรรณณอม, 2552 : 101) นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของการคมนาคมขนส่ง รวมไปถึงการค้าและการลงทุน เมื่อประเทศประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประเทศสามารถช่วยให้เศรษฐกิจฟื้นตัวได้ในเวลาที่รวดเร็วกว่าภาคผลิตและบริการอื่นๆ อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีแนวโน้มการแข่งขันรุนแรงขึ้นตามลำดับ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีความอ่อนไหวง่ายจากปัจจัยลบทั้งภายในและภายนอกประเทศโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554 : 1) อย่างไรก็ตามการเข้ามาของนายทุนและนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่แตกต่างไปจากการท่องเที่ยวชุมชนแบบดั้งเดิมนอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดปัญหาขยะ ปัญหาการจราจรปัญหามลพิษทางเสียงและทางอากาศ (สุนีย์ อภิชาติกุลชัย, 2558 : 124)

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีประชากรประกอบด้วยหลายชนเผ่า มีวัฒนธรรมที่หลากหลาย วัฒนธรรมประเพณีปอยส่างลอง (บวชลูกแก้ว) เป็นหนึ่งในวัฒนธรรมดั้งเดิมที่โดดเด่น ปอยส่างลอง เป็นงานประเพณีบวชลูกแก้วของไทยใหญ่ เป็นการบรรพชาสามเณรให้สืบทอดพระพุทธศาสนา และเพื่อเรียนรู้พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า โดยมีความเชื่อว่า ถ้าได้บวชให้ลูกของตนเป็นสามเณรจะได้านิสงส์ 8 กัลป์ บวชลูกคนอื่นเป็นสามเณรได้อานิสงส์ 4 กัลป์ และหากได้อุปสมบทลูกของตนเป็นพระภิกษุสงฆ์ จะได้านิสงส์ 12 กัลป์ และได้อุปสมบทลูกคนอื่นจะได้านิสงส์ 8 กัลป์ และเพื่อเป็นการสืบทอดประเพณีที่มีมาดั้งเดิม มี 2 วิธีคือ แบบที่เรียกว่า ข่ามดิบ และแบบที่เรียกว่า ส่างลอง สำหรับพิธีกรรม มีด้วยกัน 2 แบบ ได้แก่แบบแรก

แบบขำมดืบเป็นวิธีการแบบเรียบง่าย คือ พ่อแม่จะนำเด็กไปโกนผมที่วัดหรือที่บ้าน เสร็จแล้ว นุ่งขาวห่มขาว เตรียมเครื่องไทยทานอุปัชฌาย์ไปทำพิธีบรรพชาเป็นสามเณรที่วัด พระสงฆ์ ประกอบพิธีให้ก็เป็นสามเณร แบบที่สอง แบบสา่งลอง เป็นวิธีที่จัดงานกันใหญ่โตนิยมกันมาก แบ่งวันจัดงานเป็น 3 วัน คือ วันแรก เรียกว่า วันรับสา่งลองในตอนเช้า นำเด็กที่โกนหัวแล้วไป แต่งชุดสา่งลอง คล้ายเจ้าชายไทยใหญ่รับศีล นำสา่งลองแห่ขอขมาศาลเจ้าประจำหมู่บ้าน ขอขมาพระสงฆ์ที่วัดและญาติผู้ใหญ่ ผู้ที่เคารพรักใคร่ขอบบพ ตลอดทั้งวันและนำสา่งลองกลับ ไปรับประทานอาหารพักผ่อนที่บ้านเจ้าภาพ วันที่สอง เป็นวันแห่เครื่องไทยทานทำในตอบเข้ามี ขบวนแห่เครื่องไทยทานและสา่งลองไปที่วัด เลี้ยงอาหารผู้มาร่วมขบวนแห่ และมีการทำขวัญ สา่งลอง เลี้ยงอาหารมือพิเศษมีอาหาร 12 อย่าง แก่สา่งลองด้วย วันที่สาม เป็นวันบรรพชา สามเณร ตอนบ่ายแก่แห่สา่งลองไปที่วัดและทำพิธีบรรพชา และอาจมีจุดบั้งไฟเป็นการเฉลิมฉลองด้วย (ประเพณีไทยดอทคอม สืบค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2559)

พิธีกรรมการบวชสา่งลองซึ่งเป็นพิธีกรรมที่ยิ่งใหญ่ และถือว่าเป็นกุศลอันแรงกล้า เป็นสื่อกลางของการสื่อสาร ความสัมพันธ์ของคนในสังคม นอกจากนี้ยังเป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ตลอดจนเป็นการสืบทอดอัตลักษณ์ทาง สังคมไทใหญ่มิให้ถูกกลืนไปท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การปกครอง และสังคม วัฒนธรรมสมัยใหม่ (รักฎา เมธิโกคพงษ์, 2554) โดยถือว่าเป็นพิธีกรรมหนึ่งที่สะท้อนถึงความศรัทธาของชาวไทใหญ่ที่มีต่อพระพุทธศาสนา สามเณรที่ผ่านพิธีบวชสา่งลองในปัจจุบันมีวัตถุประสงค์ที่เปลี่ยนไปจากเดิม คือ เด็กๆ ที่เข้าพิธีเป็นเพียงส่วนหนึ่ง เพื่อทำให้พิธีกรรมสมบูรณ์เท่านั้นปัจจัยที่ทำให้ความหมายและคุณค่าของประเพณีบวชสา่งลองเปลี่ยนแปลงไปมากที่สุด ที่ค้นพบคือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความหลากหลายของผู้ร่วมงาน ทั้งที่เป็นชาวไทใหญ่และที่ไม่ใช่ชาวไทใหญ่ และปัจจัยภายนอก คือ การหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมตะวันตก กระแสนิยม รวมทั้งอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากร ก็มีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความหมายและคุณค่าของบวชสา่งลอง (พระครูปลัดชินกร แก้วนิล, 2550) นอกจากนี้ยังมีปัจจัยทางด้านความทันสมัยและเทคโนโลยีที่ส่งผลให้ประเพณีและความเชื่อถูกลดทอนบทบาทลง และเป็นปัจจัยทำให้คนรุ่นใหม่เห็นห่างจากศาสนา ตลอดจนเข้าร่วมงานประเพณีต่างๆ ของทางวัดน้อยลง จึงอาจกล่าวได้ว่าความทันสมัยด้านหนึ่งคือให้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตที่สะดวกสบาย แต่อีกด้านหนึ่งกลับทำลายคุณค่าทางสังคมวัฒนธรรมดั้งเดิมที่สืบทอดต่อๆ กันมาเป็นเวลานานให้สูญหายไปด้วยเช่นกัน (พรณิดา ชันธพัทธ์ และ นันทชญา มหาจันทร์, 2558 : 186-187)

ผลกระทบจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล ต่อวัฒนธรรมประเพณีบวชสา่งลอง (บวชลูกแก้ว) ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในด้านที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม การเปิดรับ

ข้อมูลข่าวสาร ค่านิยม จิตสำนึก ของชาวชุมชนในท้องถิ่น ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน การอนุรักษ์ วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของท้องถิ่น แนวโน้ม ทิศทาง ในด้านวัฒนธรรมประเพณีปอยส่างลอง (บวชลูกแก้ว) ในอนาคต จึงเป็นเหตุผลที่ควรมีการกำหนดนโยบายเพื่อการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และส่งผลให้ผู้ที่ได้รับประโยชน์ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว รวมถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมให้อยู่คู่กับสังคมสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมของชุมชน และเปรียบเทียบกับกระแส วัฒนธรรมประเพณี ความ เชื่อ ค่านิยม ที่เกิดใหม่ในชุมชน
2. เพื่อศึกษานโยบายที่ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและก่อให้เกิด วัฒนธรรมใหม่ทางสังคม
3. เพื่อนำเสนอผลของการวิจัยต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการนำไปปฏิบัติให้มีความ เหมาะสมสอดคล้องกับสังคม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ลักษณะของกลุ่มที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงที่ได้อาศัยความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ในเรื่องที่ได้ทำการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าส่วนราชการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 26 คน แบ่งเป็น ฝ่ายบริหาร (เจ้าหน้าที่ของรัฐ) จำนวน 8 ราย ผู้นำชุมชน จำนวน 4 ราย ตัวแทนผู้ได้รับผลกระทบ จำนวน 14 ราย ใช้คำถามปลายเปิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัย โดยมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะปลายเปิด โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อนามสกุล ตำแหน่งงาน ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในจังหวัดแม่ฮ่องสอน และวันเดือนปีที่ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับ การกำหนดนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากท้องถิ่น: กรณีประเพณีปอยส่างลอง (บวชลูกแก้ว) จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ให้ตอบโดยเสรี จำนวน 6 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เหตุผลตามหลักตรรกะ (Logical Reasoning) ประกอบบริบท และประมวลผลเข้าด้วยกัน รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์ มาประกอบในการวิเคราะห์ เพื่อให้เห็นภาพรวม

ผลการวิจัย

1. วัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมของชุมชนในประเพณีปอยส่างลอง (บวชลูกแก้ว)

ผลการวิจัยพบว่า ประเพณีปอยส่างลอง (บวชลูกแก้ว) ได้รับการฟื้นฟูอีกครั้ง เมื่อปี พ.ศ.2525 ในอดีตนับได้ว่าเป็นประเพณีที่มีคุณค่าทางด้านจิตใจของชาวไทใหญ่ การจัดงานมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างบุคคลสืบทอดพระพุทธศาสนา การจัดงานเป็นกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ทางสังคมให้แน่นแฟ้น มีความรักใคร่กันฉันญาติพี่น้อง ทุกคนมีส่วนร่วมในพิธีการ และมีความเชื่อว่า ถ้าได้บวชให้ลูกของตนเป็นสามเณรจะได้านิสงส์ 8 กัลป์ บวชลูกคนอื่นเป็นสามเณรได้อานิสงส์ 4 กัลป์ และหากได้อุปสมบทลูกของตนเป็นพระภิกษุสงฆ์ จะได้านิสงส์ 12 กัลป์ และได้อุปสมบทลูกคนอื่นจะได้านิสงส์ 8 กัลป์ และเพื่อเป็นการสืบทอดประเพณีที่มีมาดั้งเดิม มีสองวิธีคือ ขำมดืบ และ ส่างลอง แบบขำมดืบเป็นวิธีการแบบเรียบง่าย คือ พ่อแม่จะนำเด็กไปโกนผมที่วัดหรือที่บ้าน เสร็จแล้วนุ่งขาวห่มขาว เตรียมเครื่องไทยทานอุปัชฌาย์ไปทำพิธีบรรพชาเป็นสามเณรที่วัด พระสงฆ์ประกอบพิธีให้ก็เป็นสามเณร แบบที่สอง แบบส่างลอง เป็นวิธีที่จัดงานกันใหญ่โตนิยมกันมากแบ่งวันจัดงานเป็น 3 วัน คือ วันรับส่างลองในตอนเช้า นำเด็กที่โกนหัวแล้วไปแต่งชุดส่างลอง คล้ายเจ้าชายไทยใหญ่รับศีล นำส่างลองแห่ขอขมาศาลเจ้าประจำหมู่บ้าน ขอขมาพระสงฆ์ที่วัดและญาติผู้ใหญ่ ผู้ที่เคารพรักใคร่ชอบพอ ตลอดทั้งวัน

และนำสาธิตกลับไปรับประทานอาหารพักผ่อนที่บ้านเจ้าภาพ วันที่ 2 เป็นวันแห่เครื่องไทยทานทำในตอบเข้ามีขบวนแห่เครื่องไทยทานและสาธิตไปที่วัด เลี้ยงอาหารผู้มาร่วมขบวนแห่ และมีการทำขวัญสาธิต เลี้ยงอาหารมือพิเศษมีอาหารสิบสองอย่าง แก่สาธิตด้วย วันที่ 3 เป็นวันบรรพชาสามเณร ตอนบ่ายแก่แห่สาธิตไปที่วัดและทำพิธีบรรพชา และอาจมีจุดบั้งไฟเป็นการเฉลิมฉลองด้วย

พิธีกรรมการบวชสาธิตซึ่งเป็นพิธีกรรมที่ยิ่งใหญ่ และถือว่าเป็นกุศลอันแรงกล้า เป็นสื่อกลางของการสื่อสาร ความสัมพันธ์ของคนในสังคม นอกจากนี้ยังเป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ตลอดจนเป็นการสืบทอดอัตลักษณ์ทาง สังคมไทใหญ่มิให้ถูกกลืนไปท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การปกครอง และสังคม วัฒนธรรมสมัยใหม่ โดยถือว่าเป็นพิธีกรรมหนึ่งที่สะท้อนถึงความศรัทธาของชาวไทใหญ่ที่มีต่อพระพุทธศาสนา สามเณรที่ผ่านพิธีบวชสาธิตในปัจจุบันมีวัตถุประสงค์ที่เปลี่ยนไปจากเดิม คือ เด็กๆ ที่เข้าพิธีเป็นเพียงส่วนหนึ่ง เพื่อให้พิธีกรรมสมบูรณ์เท่านั้นปัจจัยที่ทำให้ความหมายและคุณค่าของประเพณีบวชสาธิตเปลี่ยนแปลงไปมากที่สุด ที่ค้นพบคือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความหลากหลายของผู้ร่วมงานทั้งที่เป็นชาวไทใหญ่และที่ไม่ใช่ชาวไทใหญ่ และปัจจัยภายนอก คือ การหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมตะวันตก กระแสทุนนิยม รวมทั้งอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากร ก็มีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความหมายและคุณค่าของบวชสาธิต นอกจากนี้ยังมีปัจจัยทางด้านความทันสมัยและเทคโนโลยี ที่ส่งผลให้ประเพณีและความเชื่อถูกลดทอนบทบาทลง และเป็นปัจจัยทำให้คนรุ่นใหม่เห็นห่างจากศาสนาและความเชื่อต่างๆ ตลอดจนเข้าร่วมงานประเพณีต่างๆ ของทางวัดน้อยลง จึงอาจกล่าวได้ว่าความทันสมัยด้านหนึ่งคือให้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตที่สะดวกสบาย แต่อีกด้านหนึ่งกลับทำลายคุณค่าทางสังคมวัฒนธรรมดั้งเดิมที่สืบทอดต่อกันมาเป็นเวลานานให้สูญหายไปด้วยเช่นกัน

2. นโยบายที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและก่อให้เกิดวัฒนธรรมใหม่ทางสังคม

ตามแผนพัฒนาการทองเที่ยวฉบับแรก ซึ่งคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างให้ทุกภาคส่วนของสังคม ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดกรอบแนวคิดตลอดจนทิศทางของแผนพัฒนาการทองเที่ยวแห่งชาติอย่างเป็นขั้นเป็นตอนและต่อเนื่อง จากผลการดำเนินงานในภายหลัง ปรากฏว่าประสบความสำเร็จอย่างดียิ่งสามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนมหาศาล จนกระทั่ง เมื่อปี พ.ศ. 2553-2555 เกิดอุทกภัยในบริเวณพื้นที่ภาคกลางและภาคเหนือตอนล่างของประเทศ ส่งผลให้การคมนาคม

ขนส่งซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทางการท่องเที่ยว เป็นไปด้วยความยากลำบาก จังหวัดแม่ฮ่องสอน แม้จะไม่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากอุทกภัยก็ตาม แต่ส่งผลกระทบภาพรวมของรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งประเทศ ต่อมา รายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเพิ่มขึ้น เนื่องมาจากนโยบายของรัฐบาลในการเร่งการฟื้นฟูประเทศหลังจากเหตุการณ์อุทกภัย โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว และเร่งสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวในการเข้ามาท่องเที่ยวภายในประเทศที่ประสบความสำเร็จในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศ แต่รายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังถือว่าเป็นรองจังหวัดท่องเที่ยวหลักของภาคเหนือ คือเชียงใหม่ และเชียงราย ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นของรายได้จากการท่องเที่ยวสูงขึ้นทุกปี

จากแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวมีการขยายตัวอย่างมาก จนทำให้แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่เคยมีความสวยงามตามธรรมชาติ เกิดความเสื่อมโทรมลงมาก เนื่องจากขาดการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว ทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวมากเกินไปจนกำลังที่แหล่งท่องเที่ยวจะรองรับได้ และการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวก็ดูเหมือนจะไม่ได้ตกถึงมือประชาชนในท้องถิ่นเท่าที่ควร นอกจากนี้จากสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างรวดเร็วย่อมนำไปสู่ยุคของความเจริญ และย่อมทำให้เกิดปัญหาต่างๆ รวมถึงสภาพทางคุณธรรม การท่องเที่ยวมีส่วนทำให้ประชาชนมีค่านิยมแบบทันสมัยสูงขึ้น เห็นได้จากด้านการบริโภคทางวัตถุ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ประชาชนมีประสบการณ์และการรับรู้สิ่งใหม่ๆ มากขึ้น นิยมไปท่องเที่ยวยังต่างถิ่น มีการพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบที่เป็นบริการสำเร็จรูป (Package Tour) ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวแบบนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในปริมาณครั้งละมากๆ โดยแต่ละครั้งจะมีการกำหนดรายการท่องเที่ยวและเวลาที่ใช้ในแต่ละสถานที่อย่างละเอียด นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งอย่างผิวเผินเนื่องจากจะมีเวลาที่จำกัด ทำให้มีโอกาสน้อยมากที่จะได้เรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ในทางตรงกันข้าม คนในท้องถิ่นกลับต้องเปลี่ยนแปลงและปรับตัวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เช่น แต่เดิมนักท่องเที่ยวเมื่อจะซื้อและชมหัตถกรรมพื้นเมืองจะต้องเดินทางเข้าไปชมยังหมู่บ้านและเดินชมตามบ้านเรือน ทำให้ได้เรียนรู้ถึงวิธีการทำอย่างละเอียด หากปัจจุบัน นักท่องเที่ยวจะทำได้เพียงเลือกซื้อหรือชมการสาธิตจากร้านค้าหัตถกรรม หรือการเปลี่ยนรูปแบบอาคารร้านค้าจากบ้านไม้แบบชนบทเป็นอาคารตึกติดเครื่องปรับอากาศ ส่วนของวัฒนธรรมประเพณี การท่องเที่ยวได้มีบทบาทช่วยให้ศิลปกรรมและวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ไม่สูญหายไปตามยุคสมัยแต่ก็ได้ทำให้ศิลปกรรมและวัฒนธรรมประเพณีเหล่านี้เปลี่ยนไปสู่ ศิลปะเพื่อการค้า ทำให้เกิดการพัฒนาศิลปวัฒนธรรม เพื่อการท่องเที่ยวซึ่งก็มักประสบปัญหาการสูญเสียเอกลักษณ์ และคุณค่าทางวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นนี้ไป นับเป็นเรื่องน่าเสียดายอย่างยิ่ง เนื่องจากเป้าหมายด้านการตลาดเข้ามามีอิทธิพลมากเกินไป

จากผลการวิจัย หากตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวฉบับแรก ซึ่งคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างให้ทุกภาคส่วนของสังคม ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดกรอบแนวคิดตลอดจนทิศทางของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ อย่างเป็นขั้นเป็นตอนและต่อเนื่อง นับว่าเป็นประโยชน์ต่อชุมชนเป็นอย่างยิ่ง การเสนอผลวิจัยกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เริ่มจากเสนอต่อผู้นำท้องถิ่น ซึ่งการนำเสนอจะเป็นไปตามลำดับขั้น จนถึงคณะกรรมการนโยบาย เพื่อผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้นำผลการวิจัย เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายจากส่วนกลาง เพื่อความต่อเนื่องและมีความเหมาะสมสอดคล้อง ในการอนุรักษ์ทรัพยากร, วัฒนธรรมประเพณี อย่างยั่งยืน สืบไป

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมของชุมชนในการจัดงานประเพณีปอยส่างลองเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของชาวไทยใหญ่ที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา เป็นการบรรพชาสามเณรเพื่อการสืบทอดพระพุทธศาสนา และเพื่อเรียนรู้พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามที่สะท้อนถึงความรัก ความสามัคคีที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ตลอดจนเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นที่งดงามของตนเองเอาไว้ให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติของชนรุ่นหลัง แม้ว่าการจะมีการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบที่เกิดขึ้นจากผลกระทบในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ พระครูปลัดชินกร แก้วนิล (2550) ที่พบว่า “สามเณรที่ผ่านพิธีปอยส่างลองในปัจจุบันมีวัตถุประสงค์ที่เปลี่ยนไปจากเดิม คือ เด็กๆ ที่เข้าพิธีเป็นเพียงส่วนหนึ่ง เพื่อทำให้พิธีกรรมสมบูรณ์เท่านั้นปัจจัยที่ทำให้ความหมายและคุณค่าของประเพณีปอยส่างลองเปลี่ยนแปลงไปมากที่สุด ที่ค้นพบคือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความหลากหลายของผู้มาร่วมงาน ทั้งที่เป็นชาวไทยใหญ่และที่ไม่ใช่ชาวไทยใหญ่ และปัจจัยภายนอก คือ การหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมตะวันตก กระแสทุนนิยม รวมทั้งอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากร ก็มีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความหมายและคุณค่าของปอยส่างลอง” และสอดคล้องกับพรรณิตา ชันธพัทธ์ และ นันทชัย งามหาพันธ์ (2558) ที่พบว่า “ความทันสมัยด้านหนึ่งคือให้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตที่สะดวกสบาย แต่อีกด้านหนึ่งกลับทำลายคุณค่าทางสังคมวัฒนธรรมดั้งเดิมที่สืบทอดต่อกันมาเป็นเวลานานให้สูญหายไปด้วยเช่นกัน”

นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากท้องถิ่น มุ่งให้เกิดจิตสำนึกและศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีควบคู่กันไป พร้อมๆ กับการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่จะส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อคนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอย่างยั่งยืน ดังที่รักษา เหมธิโกพงษ์ (2554) นำเสนอไว้ว่า “พิธีกรรมการบวชสร้างลงซึ่งเป็นพิธีกรรมที่ยิ่งใหญ่ และถือว่าเป็นกุศลอันแรงกล้า เป็นสื่อกลางของการสื่อสาร ความสัมพันธ์ของคนในสังคม นอกจากนี้ยังเป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ตลอดจนเป็นการสืบทอดอัตลักษณ์ทาง สังคมไทใหญ่มิให้ถูกกลืนไปท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การปกครอง และสังคม วัฒนธรรมสมัยใหม่” นอกจากนี้จากการเปลี่ยนแปลงในวิธีการนำเสนอได้เกิดปรากฏการณ์ต่างๆ เพื่อดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้อง สุริย์ บุญญาพงศ์ และ สุรศักดิ์ ป้อมทองคำ (2540) ที่ได้นำเสนอไว้ว่า “เมื่อกิจกรรมทางประเพณีกลายเป็นวัตถุ癖ในการท่องเที่ยว รูปแบบของกิจกรรมตามแบบเดิมของท้องถิ่น มักจะถูกปรับเปลี่ยนไปเพื่อให้เกิดความน่าตื่นตา ตื่นใจแก่นักท่องเที่ยว ผู้ที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน การจัดกิจกรรมประเพณี มิใช่มีเพียงชาวบ้านหรือคนในชุมชนเท่านั้น หากแต่มีหน่วยงานและองค์กรต่างๆ เข้ามาร่วมด้วย ซึ่งมีผลทำให้ต้องมีการปรับระบบการจัดการดำเนินงาน”

นอกจากนี้ประเพณีอันดีงามยังสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ นายพิพัฒน์ เอกภาพันธ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน (11 พฤศจิกายน 2558) และ ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ว่า กระแสวัฒนธรรมประเพณี การมีส่วนร่วม การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร ค่านิยม จิตสำนึก ของชาวชุมชนในท้องถิ่น ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีความเกี่ยวพันกันในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของท้องถิ่น โดยการปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่า แก่นสาระ และความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ สร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่นนั้นๆ ที่จะต้องร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุนให้มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์ชุมชนขึ้น เพื่อแสดงสภาพชีวิตและความเป็นมาของชุมชน อันจะสร้างความรู้และความภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นด้วยการพัฒนา ควรริเริ่มสร้างสรรค์และปรับปรุงภูมิปัญญาให้เหมาะสมกับยุคสมัยและเกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ส่วนองค์การบริหารปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทและส่งผลต่อรูปแบบของวัฒนธรรมท้องถิ่น ไม่ว่าแผนพัฒนาของจังหวัด 4 ปี และแผนพัฒนา 3 ปี (2557-2559) ขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียงเหนือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีความสอดคล้องกัน เพื่อการพัฒนาองค์การตามวิสัยทัศน์การพัฒนาท้องถิ่น ชุมชนเข้มแข็งในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและปลอดภัยเสถียร ชุมชนแห่งการ

ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืนและเป็นชุมชนน่าอยู่บนพื้นฐานแห่งความพอเพียง และมีจุดมุ่งหมายส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น อีกทั้งฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เน้นส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและคนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม สอดคล้องกับการนำเสนอของพิชญ์นิฐา พรหมศิลป์ และคณะ (2558) ที่นำเสนอไว้ว่า “การบริหารองค์กรเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารทั้งหลายจำเป็นประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะของตนก่อให้เกิดพลังทางความคิดเหนือกลุ่มบุคคลให้มุ่งมั่นสู่เป้าหมายเดียวกัน ผู้นำที่มีความเชื่อมั่นและเชื่อถือความเป็นผู้นำของตนจะมีแรงบันดาลใจในการทำงาน”

แนวคิดที่ทฤษฎีที่สนับสนุนได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การตัดสินใจ การวางแผน การควบคุมงาน ซึ่งแต่ละขั้นตอนต้องมีความสัมพันธ์ และต่อเนื่องกัน จึงจะเกิดผลที่มีประสิทธิภาพ และยังรวมถึงการวางแผน ซึ่งเป็นกระบวนการที่บุคคลหรือองค์กรได้ตัดสินใจไว้ล่วงหน้าเกี่ยวกับงานที่จะทำในอนาคต ส่วน แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ การก่อตัว การปฏิบัติ และการติดตาม นโยบายสาธารณะเป็นกระบวนการ คือ เป็นเหตุการณ์ต่อเนื่อง มีลักษณะที่ต่อเนื่อง มีวิวัฒนาการและการแปรเปลี่ยน และสอดคล้องกับนโยบายสาธารณะซึ่งเป็นกิจกรรมของรัฐบาลที่ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับชุมชน วัฒนธรรม ประเพณี ความเป็นชุมชน พิจารณาได้จากการที่คนในชุมชนมีความสัมพันธ์แบบประสานสอดคล้องกลมกลืนกัน ตั้งแต่ระดับครอบครัวไปสู่ระดับเครือข่าย พลังเข้มแข็งนั้นมีความหมายมากคือ จะทำอย่างไรให้กลุ่มคนที่หลากหลายของสังคมไม่ว่าจะอยู่ในเมืองหรืออยู่ในชนบท มาร่วมคิด ร่วมสร้างร่วมพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ในขณะที่ แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีอย่างยั่งยืน โดยมุ่งให้เกิดจิตสำนึกและศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวและในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีควบคู่กันไป พร้อมๆ กับสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่จะส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อคนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ วัฒนธรรมประเพณีอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) การบริหารจัดการนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวและเปิดโอกาสทางสังคมในชุมชนท้องถิ่นให้กว้าง นอกจากการกำหนดนโยบายแล้ว การบริหารจัดการยังนับได้ว่าเป็นหัวใจของ

กระบวนการปฏิบัติงาน เพราะเป็นเหตุให้มีการ ปฏิสัมพันธ์ ของคนในชุมชนเพื่อการแลกเปลี่ยนความคิดที่ดีๆ เกิดขึ้นในชุมชนในลักษณะการแปลงสภาพความคิดให้เป็นรูปธรรม พื้นที่คือสถานที่ตั้งของชุมชนที่สมาชิกของชุมชนได้มาพบปะพูดคุยกัน ในเรื่องนี้ผู้วิจัยเสนอแนะว่าการเปิดพื้นที่และโอกาสให้กว้าง เพื่อให้สมาชิกกำหนดประเด็นปัญหาของชุมชนท้องถิ่นได้อย่างชัดเจนและทันทั่วถึง

2) กระทำให้การส่งเสริมนโยบายการท่องเที่ยว เป็นกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน กระบวนการส่งเสริมนโยบายของสังคมควรมีลักษณะเป็นกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่กล่าวมา สามารถแปลงสภาพได้ตามผลการกำหนดการบริหารจัดการ และการปฏิบัติตามนโยบายของสมาชิกในชุมชน การเรียนรู้เป็นการสร้างนวัตกรรมสังคมรูปแบบหนึ่งที่อาจนำไปสู่ความสำเร็จของชุมชน เป็นการรวมความถึงการเรียนรู้เพื่อใช้ชีวิตด้วยการทำงานร่วมกัน

3) ให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในกระบวนการปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบาย จากการศึกษาเรื่องนี้ทำให้ทราบว่านโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากท้องถิ่นเกิดจากการบูรณาการได้โดยการดำเนินการของคนในชุมชนนั้นๆ โดยวิธีการดูดซับความรู้ และการมีส่วนร่วมกันภายในชุมชน ให้มีการก่อตั้งกลุ่มวิจัยขึ้นในชุมชน ให้ชุมชนดำเนินการอย่างไม่มีทางท้อก่อนเพื่อพบปะเกี่ยวกับการให้ความรู้ในชุมชน จัดให้มีการรวบรวมหลักฐานข้อมูลต่างๆ ในชุมชนอย่างมีระบบโดยเน้นข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัญหา หรือส่วนที่ต้องการพัฒนา หรืออนุรักษ์ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพหรือทดลองนำรูปแบบการบริหารจัดการ นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวไปทดลองใช้กับท้องถิ่น ในทุกเทศกาล เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการงานบุคคลภายในของแต่ละชุมชน เพื่อความชัดเจนในการบริหาร และเพื่อประสิทธิภาพสูงสุด
3. ควรมีการวิจัยและพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในภาพรวม เพื่อให้เกิด การบูรณาการ และมีความสอดคล้องในด้านนโยบาย และการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). **แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- ฉันทิช วรรณถนอม. (2552). **อุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. กรุงเทพมหานคร: สามลดา.
- ประเพณีไทยดอทคอม**. สืบค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2559 จาก <http://www.prapaynee-thai.com>
- พรรณิศา ชันธพัทธ์ และ นันทชญา มหาขันธ. (2558). การปรับเปลี่ยนวิถีทางประเพณีพิธีกรรม ความเชื่อและอัตลักษณ์ของชาวไทใหญ่ ในจังหวัดเชียงใหม่. **วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 23(41), 179-199.
- พระครูปลัดชินกร แก้วนิล. (2550). **การเปลี่ยนแปลงความหมายและคุณค่าของปอย-สา่งลองในสังคมไทใหญ่ปัจจุบัน**. การค้นคว้าอิสระ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิชญ์นิฐา พรรณศิลป์ และคณะ. (2558). บทบาทของผู้บริหารท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**. 3(2), 146-161.
- พิพัฒน์ เอกกาพันธ์. (2558). ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน. **สัมภาษณ์**, 11 พฤศจิกายน.
- รักฎา เมธีโกคพงษ์. (2554). **วัดและชุมชนไทใหญ่ในเมืองเชียงใหม่**. รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุริย์ บุญญานุพงศ์ และสุศักดิ์ ป้อมทองคำ. (2540). **ประเพณีเพื่อการท่องเที่ยว: จุดเปลี่ยนของระบบความสัมพันธ์ทางสังคม**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุนีย์ อภิชาติกุลชัย. (2558). การเสริมสร้างเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวเพื่อชุมชนสันติสุข : กรณีศึกษาตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**. 3(1), 115-129.

TRANSLATED THAI REFERENCE

- Apichartkulchai, S. (2015). Networks Enhancement of the Community-Based Tourism for Peaceful Communities : A Case Study of Amphawa Floating Market, Samut Songkhram Province. **Journal of MCU Peace Studies**. 3(1), 115-129.

- Bunyanuphong, S. and Poomtongcum, S. (1997). **The Tradition for Tourism : the Change of System in Social Relationships**. Chiang Mai: Chiang Mai University.
- Ekkaphan, P. (2015). Governor of Mae Hong Son. **Interview**, 11. November 2558.
- Khanthaphad, P. and Mahakhan, N. (2016). The Adaptation of Shan Traditions, Ceremonies, Beliefs and Identity among the Shan People in Chiang Mai. **Academic journal of Humanities and social sciences**. 23(41), 179-199.
- Methiphokpong, R. (2011). **Temples and the Shan community in Kengtung**. Full Report Chiang Mai University.
- Ministry of Tourism and Sports. (2011). **The Plan of National Tourism Development B.E.2555-2559**. Bangkok: Ministry of Tourism and Sports
- Phrakhupalad Chinakorn Kaewnin. (2007). **Changes in the Meaning and Value of Poy Sang Long in the Present Thai Yai Society**. Independent study Chiang Mai University.
- Thailand traditions.com**. Retrieved June 17, 2016. From <http://www.prapayneethai.com>.
- Pannasil, P. et al. (2015). The Role of Local Executive in the 21st Century. **Journal of MCU Peace Studies**. 3(2), 146-161.
- Wannathanom, C. (2009). **The Tourism Industry**. Bangkok: Samlada